

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

24 iunie 2019*

„Trimitere preliminară – Cooperare judiciară în materie penală – Mandat european de arestare – Decizii-cadru – Lipsa efectului direct – Supremația dreptului Uniunii – Consecințe – Decizia-cadru 2002/584/JAI – Articolul 4 punctul 6 – Decizia-cadru 2008/909/JAI – Articolul 28 alineatul (2) – Declarație a unui stat membru care îi permite să aplice în continuare instrumentele juridice existente privind transferarea persoanelor condamnate aplicabile înainte de 5 decembrie 2011 – Declarație tardivă – Consecințe”

În cauza C-573/17,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam, Țările de Jos), prin decizia din 28 septembrie 2017, primită de Curte la 28 septembrie 2017, în procedura referitoare la executarea mandatului european de arestare emis împotriva lui

Daniel Adam Popławski,

cu participarea

Openbaar Ministerie

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, doamna R. Silva de Lapuerta, vicepreședintă, domnii J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, M. Vilaras și C. Lycourgos (raportor), președinți de cameră, și domnii M. Ilešič, J. Malenovský, L. Bay Larsen, C. G. Fernlund și S. Rodin, judecători,

avocat general: domnul M. Campos Sánchez-Bordona,

grefier: doamna M. Ferreira, administratoare principală,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 1 octombrie 2018,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Openbaar Ministerie, de K. van der Schaft și de U. E. A. Weitzel, în calitate de agenți;
- pentru domnul Popławski, de P. J. Verbeek și de T. O. M. Dieben, avocat;
- pentru guvernul neerlandez, de M. K. Bulterman și de J. Langer, în calitate de agenți;
- pentru guvernul spaniol, de J. García-Valdecasas Dorrego, în calitate de agent;

* Limba de procedură: neerlandeza.

- pentru guvernul austriac, de C. Pesendorfer, în calitate de agent;
 - pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, în calitate de agent;
 - pentru Comisia Europeană, de R. Troosters, de H. Krämer și de S. Grünheid, în calitate de agenți,
- după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 27 noiembrie 2018,
pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea principiului supremației dreptului Uniunii și a articolului 28 alineatul (2) din Decizia-cadru 2008/909/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008 privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce în cazul hotărârilor judecătorești în materie penală care impun pedepse sau măsuri privative de libertate în scopul executării lor în Uniunea Europeană (JO 2008, L 327, p. 27).
- 2 Această cerere a fost prezentată în cadrul executării, în Țările de Jos, a unui mandat european de arestare (denumit în continuare „MEA”) emis de Sąd Rejonowy w Poznaniu (Tribunalul Districtual din Poznan, Polonia) împotriva domnului Daniel Adam Popławski în scopul executării, în Polonia, a unei pedepse privative de libertate.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Decizia-cadru 2002/584/JAI

- 3 Considerentele (5), (7) și (11) ale Deciziei-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (JO 2002, L 190, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 3) au următorul cuprins:

„(5) Obiectivul stabilit pentru Uniune[a Europeană], și anume de a deveni un spațiu de libertate, securitate și justiție, duce la eliminarea extrădării între statele membre și la înlocuirea acestora cu un sistem de predare între autoritățile judiciare. Pe de altă parte, introducerea unui nou sistem simplificat de predare a persoanelor condamnate sau bănuite, cu scopul executării sentințelor de condamnare sau a urmărilor, în materie penală, permite eliminarea complexității și a riscurilor de întârziere inerente procedurilor actuale de extrădare. Relațiile de cooperare clasice care au dominat până în prezent între statele membre ar trebui să fie înlocuite cu un sistem de liberă circulație a deciziilor judiciare în materie penală, atât a celor anterioare sentinței de condamnare, cât și a celor definitive, într-un spațiu de libertate, securitate și justiție.

[...]

- (7) Dat fiind faptul că obiectivul de a înlocui sistemul de extrădare multilateral întemeiat pe Convenția europeană privind extrădarea [semnată la Paris la 13 decembrie 1957] nu poate fi suficient realizat de statele membre acționând unilateral și, prin urmare, datorită dimensiunii și efectelor sale, poate fi mai bine realizat la nivelul Uniunii, Consiliul [Uniunii Europene] poate adopta măsuri, în conformitate cu principiul subsidiarității, astfel cum se prevede la articolul 2 din [Tratatul UE] și la

articolul 5 din [Tratatul CE]. În conformitate cu principiul proporționalității, astfel cum este prevăzut de acest ultim articol, prezenta decizie-cadru nu depășește ceea ce este necesar pentru atingerea acestui obiectiv.

[...]

(11) Mandatul european de arestare ar trebui să înlocuiască, în relațiile dintre statele membre, toate instrumentele anterioare privind extrădarea, inclusiv dispozițiile titlului III din [Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen din 14 iunie 1985 între guvernele statelor din Uniunea Economică Benelux, Republicii Federale Germania și Republicii Franceze privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune semnată la Schengen la 19 iunie 1990 și intrată în vigoare la 26 martie 1995 (JO 2000, L 239, p. 19, Ediție specială, 19/vol. 1, p. 183)], cu privire la aceste aspecte.”

4 Articolul 1 din această decizie-cadru prevede:

„(1) Mandatul european de arestare este o decizie judiciară emisă de un stat membru în vederea arestării și a predării de către un alt stat membru a unei persoane căutate, pentru efectuarea urmăririi penale sau în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate.

(2) Statele membre execută orice mandat european de arestare, pe baza principiului recunoașterii reciproce și în conformitate cu dispozițiile prezentei decizii-cadru.

[...]”

5 Articolul 4 din decizia-cadru menționată prevede:

„Autoritatea judiciară de executare poate refuza executarea mandatului european de arestare:

[...]

6. în cazul în care mandatul european de arestare a fost emis în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate, atunci când persoana căutată rămâne în statul membru de executare, este resortisant sau rezident al acestuia, iar acest stat se angajează să execute această pedeapsă sau măsură de siguranță în conformitate cu dreptul său intern;

[...]”

Decizia-cadru 2008/909

6 Articolul 3 alineatul (1) din Decizia-cadru 2008/909 prevede:

„Scopul prezentei decizii-cadru este de a stabili norme în temeiul cărora un stat membru urmează să recunoască o hotărâre judecătorească și să execute pedeapsa, în vederea facilitării reabilitării sociale a persoanei condamnate.”

7 Articolul 4 alineatele (5) și (7) din această decizie-cadru prevede:

„(5) Statul de executare poate, din proprie inițiativă, să solicite statului emitent să transmită hotărârea judecătorească însoțită de certificat. Persoana condamnată poate de asemenea să solicite autorităților competente din statul emitent sau din statul de executare să inițieze o procedură pentru transmiterea

hotărârii judecătorești și a certificatului în temeiul prezentei decizii-cadru. Cererile formulate în temeiul prezentului alineat nu creează o obligație pentru statul emitent de a transmite hotărârea judecătorească însoțită de certificat.

[...]

(7) Fiecare stat membru poate, la adoptarea prezentei decizii-cadru sau ulterior, să notifice Secretariatului General al Consiliului că, în relațiile sale cu alte state membre care au transmis aceeași notificare, acordul său prealabil în temeiul alineatului (1) litera (c) nu este necesar pentru transmiterea hotărârii judecătorești și a certificatului:

- (a) dacă persoana condamnată trăiește și a avut reședința legală în mod continuu pe o perioadă de cel puțin cinci ani în statul de executare și își va păstra dreptul de ședere permanentă în respectivul stat; și/sau
- (b) dacă persoana condamnată este un resortisant al statului de executare în alte cazuri decât cele prevăzute la alineatul (1) literele (a) și (b).

[...]”

8 Articolul 7 alineatul (4) din decizia-cadru menționată prevede:

„Fiecare stat membru poate, la adoptarea prezentei decizii-cadru sau ulterior, să declare printr-o declarație notificată Secretariatului General al Consiliului că nu va aplica alineatul (1). Orice astfel de declarație poate fi retrasă în orice moment. Declarațiile sau retragerile de declarații se publică în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.”

9 Articolul 25 din aceeași decizie-cadru prevede:

„Fără a aduce atingere Deciziei-cadru [2002/584], dispozițiile prezentei decizii-cadru se aplică *mutatis mutandis*, în măsura în care sunt compatibile cu dispozițiile deciziei-cadru respective, executării pedepselor, în situațiile în care un stat membru se angajează să execute pedeapsa în cazuri în conformitate cu articolul 4 alineatul (6) [a se citi punctul 6] din decizia-cadru respectivă, sau în cazul în care, în temeiul articolului 5 alineatul (3) [a se citi punctul 3] din decizia-cadru respectivă, acesta a impus condiția ca persoana să fie returnată pentru a executa pedeapsa în statul membru în cauză, cu scopul de a se evita impunitatea persoanei respective.”

10 Potrivit articolului 26 alineatul (1) din Decizia-cadru 2008/909:

„Fără a aduce atingere aplicării acestora între statele membre și statele terțe, precum și aplicării lor într-o perioadă tranzitorie, în conformitate cu articolul 28, prezenta decizie-cadru înlocuiește, de la 5 decembrie 2011, dispozițiile corespunzătoare ale următoarelor convenții aplicabile în relațiile dintre statele membre:

- Convenția Europeană asupra transferării persoanelor condamnate din 21 martie 1983 precum și protocolul adițional la aceasta din 18 decembrie 1997;
- Convenția europeană privind valoarea internațională a hotărârilor represive din 28 mai 1970;
- Titlul III, capitolul 5 din Convenția din 19 iunie 1990 de punere în aplicare a Convenției Schengen din 14 iunie 1985 privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune;
- Convenția dintre statele membre ale Comunităților Europene privind executarea hotărârilor judecătorești străine din 13 noiembrie 1991.”

11 Articolul 28 din această decizie-cadru prevede:

„(1) Cererile primite înainte de 5 decembrie 2011 continuă să fie reglementate în conformitate cu instrumentele juridice existente privind transferarea persoanelor condamnate. Cererile primite după data respectivă sunt reglementate de normele adoptate de către statele membre în conformitate cu prezenta decizie-cadru.

(2) Cu toate acestea, orice stat membru poate, la adoptarea prezentei decizii-cadru, să facă o declarație conform căreia, în situațiile în care hotărârea definitivă a fost emisă înaintea datei specificate, va continua, în calitate de stat emitent și de executare, să aplice instrumentele juridice existente privind transferarea persoanelor condamnate, aplicabile înainte de 5 decembrie 2011. În cazul formulării unei astfel de declarații, respectivele instrumente se aplică în situațiile menționate în raport cu toate celelalte state membre, indiferent dacă acestea au făcut sau nu aceeași declarație. Data respectivă nu poate fi ulterioară datei de 5 decembrie 2011. Declarația menționată se publică în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*. Declarația poate fi retrasă oricând.”

Dreptul neerlandez

12 Overleveringswet (Legea privind predarea) din 29 aprilie 2004 (Stb. 2004, nr. 195, denumită în continuare „OLW”), care transpune în dreptul neerlandez Decizia-cadru 2002/584, prevede la articolul 6:

„1. Predarea unui resortisant neerlandez poate fi autorizată în măsura în care aceasta este solicitată în scopul unei anchete penale îndreptate împotriva sa și în măsura în care, în opinia autorității judiciare de executare, există garanția că, dacă acesta este condamnat în statul membru emitent la o pedeapsă privativă de libertate cu executare pentru fapte pentru care predarea poate fi autorizată, acesta va putea executa condamnarea respectivă în Țările de Jos.

2. Predarea unui cetățean neerlandez nu este autorizată dacă aceasta este solicitată în scopul executării unei pedepse privative de libertate aplicate acestuia printr-o hotărâre judecătorească definitivă.

[...]

4. Ministerul Public informează imediat ministrul nostru [...] cu privire la orice refuz al predării comunicat împreună cu declarația, prevăzută la alineatul 3, potrivit căreia Regatul Țărilor de Jos este dispus să preia executarea hotărârii străine.

5. Alineatele 1-4 se aplică de asemenea unui resortisant străin titular al unui permis de ședere pe durată nedeterminată, în măsura în care acesta poate fi urmărit în Țările de Jos pentru faptele care se află la baza MEA și în măsura în care, în ceea ce îl privește, se preconizează că nu va pierde dreptul de ședere în Țările de Jos ca urmare a unei pedepse sau a unei măsuri pronunțate împotriva sa după predare.”

13 Articolul 6 alineatul 3 din OLW, în versiunea aplicabilă până la intrarea în vigoare a Wet wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging vrijheidsbenemende en voorwaardelijke sancties (Legea privind recunoașterea și executarea reciprocă a condamnărilor la pedepse privative de libertate cu sau fără suspendare) din 12 iulie 2012 (Stb. 2012, nr. 333, denumită în continuare „WETS”), care pune în aplicare Decizia-cadru 2008/909, prevedea:

„În caz de refuz al predării întemeiat exclusiv pe dispozițiile articolului 6 alineatul 2 [...], Ministerul Public anunță autoritatea judiciară emitentă că este dispus să preia executarea hotărârii, în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 11 din Convenția privind transferarea persoanelor condamnate, semnată la Strasbourg la 21 martie 1983, sau în temeiul unei alte convenții aplicabile.”

14 De la intrarea în vigoare a WETS, articolul 6 alineatul 3 din OLW are următorul cuprins:

„În caz de refuz al predării întemeiat exclusiv pe dispozițiile articolului 6 alineatul 2 [...], Ministerul Public informează autoritatea judiciară emitentă că este dispus să preia executarea hotărârii.”

15 Articolul 5:2 din WETS prevede:

„1. [WETS] înlocuiește [Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen (Legea privind transferul executării hotărârilor judecătorești în materie penală)] în relațiile cu statele membre ale Uniunii [...].

[...]

3. [WETS] nu se aplică hotărârilor judecătorești [...] care au rămas definitive înainte de 5 decembrie 2011.

[...]”

Litigiul principal și întrebările preliminare

16 Prin hotărârea din 5 februarie 2007, rămasă definitivă la 13 iulie 2007, Sąd Rejonowy w Poznaniu (Tribunalul Districtual din Poznan) a pronunțat împotriva domnului Popławski, resortisant polonez, o pedeapsă privativă de libertate de un an cu suspendare. Prin decizia din 15 aprilie 2010, această instanță a dispus executarea acestei pedepse.

17 La 7 octombrie 2013, instanța menționată a emis un MEA împotriva domnului Popławski în scopul executării pedepsei respective.

18 În cadrul procedurii principale privind executarea acestui MEA, rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam, Țările de Jos) a ridicat problema dacă trebuia să aplice articolul 6 alineatele 2 și 5 din OLW, care prevede un motiv automat de neexecutare a unui MEA printre altele în beneficiul persoanelor care au reședința în Țările de Jos, situație în care se regăsește domnul Popławski.

19 Prin decizia din 30 octombrie 2015, instanța de trimitere a adresat Curții o primă cerere de decizie preliminară, în cadrul căreia a arătat că, în temeiul articolului 6 alineatul 3 din OLW, în versiunea aplicabilă până la intrarea în vigoare a WETS, Regatul Țărilor de Jos, atunci când refuză în temeiul articolului 6 alineatele 2 și 5 din OLW executarea unui MEA, trebuie să comunice dacă este „dispus” să preia executarea pedepsei în temeiul unei convenții încheiate cu statul membru emitent. Aceasta a precizat că, în conformitate cu dispozițiile convenției aplicabile în relațiile dintre Republica Polonă și Regatul Țărilor de Jos, preluarea executării pedepsei în Țările de Jos trebuia precedată de o cerere formulată în acest sens de Republica Polonă, iar legislația poloneză se opunea ca o astfel de cerere să fie formulată în privința resortisanților polonezi.

20 În această decizie, instanța de trimitere a subliniat că, într-o asemenea situație, refuzul predării ar putea conduce la impunitatea persoanei vizate de MEA. Astfel, după pronunțarea hotărârii prin care se refuză predarea, preluarea executării pedepsei s-ar putea dovedi imposibilă, din cauza inexistenței unei cereri în acest sens formulate de autoritățile poloneze.

21 Instanța de trimitere exprima astfel îndoieli cu privire la conformitatea articolului 6 alineatele 2-4 din OLW cu articolul 4 punctul 6 din Decizia-cadru 2002/584, care nu permite refuzul predării decât în cazul în care statul membru de executare „se angajează” să execute pedeapsa în conformitate cu dreptul său intern.

- 22 În Hotărârea sa din 29 iunie 2017, Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503), Curtea a declarat că articolul 4 punctul 6 din Decizia-cadru 2002/584 trebuie interpretat în sensul că se opune legislației unui stat membru care transpune această dispoziție și care, în cazul în care predarea unui resortisant străin ce deține un permis de ședere pe durată nedeterminată pe teritoriul acestui stat membru este solicitată de un alt stat membru în scopul executării unei pedepse privative de libertate aplicate acestui resortisant printr-o hotărâre judecătorească rămasă definitivă, pe de o parte, nu permite o astfel de predare și, pe de altă parte, se mărginește să prevadă obligația autorităților judiciare din primul stat membru de a informa autoritățile judiciare din al doilea stat membru că sunt dispuse să preia executarea acestei hotărâri fără ca, la data refuzului predării, preluarea efectivă a executării să fie asigurată și fără ca, în plus, în ipoteza în care această preluare s-ar dovedi imposibilă, un astfel de refuz să poată fi contestat.
- 23 În aceeași hotărâre, Curtea a declarat de asemenea că dispozițiile Deciziei-cadru 2002/584 nu au efect direct. Curtea a amintit totuși că instanța națională competentă are obligația, luând în considerare ansamblul dreptului intern și făcând aplicarea metodelor de interpretare recunoscute de acesta, de a interpreta dispozițiile naționale în discuție, în măsura în care este posibil, în lumina textului și a finalității acestei decizii-cadru, ceea ce implică, în speță, că, în cazul refuzului de a executa un MEA emis în vederea predării unei persoane care a făcut, în statul membru emitent, obiectul unei hotărâri definitive prin care a fost condamnată la o pedeapsă privativă de libertate, autoritățile judiciare ale statului membru de executare au obligația de a garanta ele însele executarea efectivă a pedepsei pronunțate împotriva acestei persoane (Hotărârea din 29 iunie 2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503).
- 24 În decizia de trimitere, instanța de trimitere arată că din hotărârea menționată reiese că articolul 6 alineatele 2, 3 și 5 din OLW este contrar articolului 4 punctul 6 din Decizia-cadru 2002/584.
- 25 Potrivit instanței de trimitere, rezultă de asemenea din Hotărârea din 29 iunie 2017, Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503), că dreptul Uniunii nu se opune unei interpretări a articolului 6 alineatul 3 din OLW, în versiunea aplicabilă până la intrarea în vigoare a WETS, potrivit căreia articolul 4 punctul 6 din Decizia-cadru 2002/584 constituie temeiul juridic convențional impus de această dispoziție națională pentru preluarea executării pedepsei, fiind înțeles faptul că acest articol 4 punctul 6 nu impune, spre deosebire de convențiile internaționale aplicabile în relațiile cu Republica Polonă, o cerere de preluare de către autoritățile emitente a MEA, în speță autoritățile poloneze, și că, prin urmare, o astfel de interpretare a acestui articol 6 alineatul 3 din OLW ar permite să se garanteze executarea efectivă a pedepsei privative de libertate în Țările de Jos.
- 26 Minister van Veiligheid en Justitie (ministrul securității și al justiției, Țările de Jos) (denumit în continuare „ministrul”), care este organul competent, în temeiul dreptului neerlandez, pentru preluarea executării pedepsei, a apreciat însă că Decizia-cadru 2002/584 nu constituia o convenție în sensul articolului 6 alineatul 3 din OLW, în versiunea aplicabilă până la intrarea în vigoare a WETS.
- 27 Instanța de trimitere consideră că, independent de aspectul dacă interpretarea ministrului este corectă, ea nu poate, în aceste condiții, să concluzioneze că această interpretare garantează executarea efectivă în Țările de Jos a pedepsei pronunțate împotriva domnului Popławski.
- 28 Instanța de trimitere ridică, prin urmare, problema posibilității, în temeiul principiului supremației dreptului Uniunii, de a lăsa neaplicate dispozițiile dreptului național neerlandez incompatibile cu dispozițiile unei decizii-cadru, chiar dacă acestea din urmă sunt lipsite de efect direct. Ea subliniază că, dacă ar lăsa neaplicat articolul 6 alineatele 2 și 5 din OLW, nu ar mai exista niciun motiv pentru a refuza predarea domnului Popławski autorităților poloneze.

- 29 Instanța de trimitere se întreabă pe de altă parte dacă articolul 6 alineatul 3 din OLW, astfel cum a fost modificat prin WETS, poate fi aplicat litigiului principal, în condițiile în care, de la această modificare, dispoziția respectivă nu mai face trimitere la un temei convențional pentru preluarea efectivă a pedepsei în Țările de Jos.
- 30 Instanța menționată arată desigur că, în temeiul articolului 5:2 alineatul 3 din WETS, dispozițiile acesteia, care transpun Decizia-cadru 2008/909, nu se aplică hotărârilor judecătorești care au rămas definitive înainte de 5 decembrie 2011, cum este cazul deciziei prin care domnul Popławski a fost condamnat la o pedeapsă privativă de libertate. Instanța de trimitere subliniază totuși că articolul 5:2 alineatul 3 din WETS constituie punerea în aplicare a declarației făcute de Regatul Țărilor de Jos în temeiul articolului 28 alineatul (2) din Decizia-cadru 2008/909 și că Curtea nu s-a pronunțat cu privire la validitatea acestei declarații, în special în ceea ce privește eventualul său caracter tardiv, în măsura în care declarația respectivă a fost efectuată ulterior adoptării acestei decizii-cadru.
- 31 Această instanță subliniază că, dacă declarația menționată ar fi considerată nevalidă, dispozițiile naționale de transpunere a Deciziei-cadru 2008/909, inclusiv articolul 6 din OLW, astfel cum a fost modificat prin WETS, ar avea vocația să se aplice, în conformitate cu articolul 26 din decizia-cadru menționată, executării MEA emis împotriva domnului Popławski.
- 32 Totuși, aplicarea acestor dispoziții naționale litigiului principal ar presupune ca articolul 5:2 alineatul 3 din WETS să poată primi o interpretare conformă cu Decizia-cadru 2008/909 și, în caz contrar, ca această instanță să poată înlătura aplicarea acestei dispoziții în temeiul principiului supremației dreptului Uniunii. În plus, ar trebui să se verifice dacă, în cazul unui refuz al predării, întemeiat pe articolul 6 din OLW, astfel cum a fost modificată prin WETS, executarea efectivă a pedepsei în Țările de Jos ar fi asigurată.
- 33 În cazul unui răspuns afirmativ, predarea domnului Popławski ar putea fi refuzată, iar pedeapsa ar putea fi executată în Țările de Jos, în conformitate cu articolul 6 alineatele 2 și 5 din OLW și cu articolul 4 punctul 6 din Decizia-cadru 2002/584.
- 34 În aceste condiții, rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curtii următoarele întrebări preliminare:
- „1) În cazul în care autoritatea judiciară de executare nu poate interpreta dispozițiile naționale adoptate în aplicarea unei decizii-cadru astfel încât aplicarea lor să conducă la un rezultat conform cu decizia-cadru, aceasta este obligată, în temeiul principiului supremației, să lase neaplicate dispozițiile naționale incompatibile cu dispozițiile deciziei-cadru menționate?
- 2) Declarația unui stat membru prevăzută la articolul 28 alineatul (2) din Decizia-cadru 2008/909 este valabilă în cazul în care nu a fost prezentată «la adoptarea prezentei decizii-cadru», ci la o dată ulterioară?»

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la a doua întrebare

- 35 Prin intermediul celei de a doua întrebări, care trebuie analizată în primul rând, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 28 alineatul (2) din Decizia-cadru 2008/909 trebuie interpretat în sensul că o declarație efectuată, în temeiul acestei dispoziții, de către un stat membru ulterior datei adoptării deciziei-cadru menționate poate să producă efecte juridice.

- 36 Potrivit articolului 3 alineatul (1) din Decizia-cadru 2008/909, scopul acesteia este de a stabili norme în temeiul cărora un stat membru urmează să recunoască o hotărâre judecătorească și să execute pedeapsa pronunțată de un alt stat membru, în vederea facilitării reabilitării sociale a persoanei condamnate. Din articolul 25 din decizia-cadru menționată rezultă că aceasta se aplică *mutatis mutandis*, în măsura în care dispozițiile sale sunt compatibile cu cele ale Deciziei-cadru 2002/584, executării pedepselor, în situațiile în care un stat membru se angajează să execute pedeapsa în cazuri în conformitate cu articolul 4 punctul 6 din această ultimă decizie-cadru.
- 37 Conform articolului 26 din Decizia-cadru 2008/909, aceasta înlocuiește, de la 5 decembrie 2011, dispozițiile unor convenții privind transferarea persoanelor condamnate, care sunt prevăzute de acest articol, aplicabile în relațiile dintre statele membre. Mai rezultă din articolul 28 alineatul (1) din decizia-cadru menționată că cererile de recunoaștere și de executare a unei hotărâri judecătorești de condamnare primite începând cu 5 decembrie 2011 nu sunt reglementate de instrumentele juridice existente privind transferarea persoanelor condamnate, ci de normele adoptate de statele membre în conformitate cu aceeași decizie-cadru.
- 38 Articolul 28 alineatul (2) din Decizia-cadru 2008/909 permite totuși oricărui stat membru să facă, la adoptarea acestei decizii-cadru, o declarație conform căreia va continua, în calitate de stat emitent și de executare, să aplice instrumentele juridice existente privind transferarea persoanelor condamnate, aplicabile înainte de 5 decembrie 2011, în cazurile în care hotărârea judecătorească definitivă de condamnare a fost pronunțată anterior datei stabilite de acest stat membru, cu condiția ca această dată să nu fie ulterioară datei de 5 decembrie 2011. În situația în care un stat membru face o asemenea declarație, instrumentele menționate se aplică în cazurile vizate de această declarație în raport cu toate celelalte state membre, indiferent dacă acestea au făcut sau nu aceeași declarație.
- 39 Decizia-cadru 2008/909 a fost adoptată la 27 noiembrie 2008. La 24 martie 2009, Regatul Țărilor de Jos a comunicat Consiliului o declarație, în temeiul articolului 28 alineatul (2) din această decizie-cadru (JO 2009, L 265, p. 41), prin care statul membru respectiv a precizat că urma să aplice instrumentele juridice existente privind transferarea persoanelor condamnate, aplicabile înainte de 5 decembrie 2011, în toate cazurile în care hotărârea judecătorească definitivă de condamnare va fi pronunțată anterior acestei date.
- 40 Rezultă din informațiile furnizate de instanța de trimitere că, după depunerea cererii de decizie preliminară examinate în cadrul prezentei cauze, această declarație a fost retrasă de Regatul Țărilor de Jos cu efect de la 1 iunie 2018. Totuși, instanța de trimitere a considerat că era necesar să mențină a doua întrebare, printre altele pentru motivul că Republica Polonă a făcut ea însăși o declarație în temeiul articolului 28 alineatul (2) din Decizia-cadru 2008/909 ulterior datei de adoptare a acestei decizii-cadru, chiar dacă declarația respectivă ar putea avea de asemenea un caracter tardiv.
- 41 În această privință, trebuie amintit că revine doar instanței naționale sesizate cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată competența să aprecieze, în raport cu particularitățile cauzei, atât necesitatea unei hotărâri preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și relevanța întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, în cazul în care întrebările adresate au ca obiect interpretarea dreptului Uniunii, Curtea este în principiu obligată să se pronunțe (Hotărârea din 10 decembrie 2018, Wightman și alții, C-621/18, EU:C:2018:999, punctul 26 precum și jurisprudența citată).
- 42 Rezultă că întrebările privind dreptul Uniunii beneficiază de o prezumție de relevanță. Curtea poate refuza să se pronunțe asupra unei întrebări preliminare adresate de o instanță națională numai dacă este evident că interpretarea solicitată a unei norme a Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate (Hotărârea din 10 decembrie 2018, Wightman și alții, C-621/18, EU:C:2018:999, punctul 27 precum și jurisprudența citată).

- 43 Or, în speță, în pofida retragerii declarației făcute, în temeiul articolului 28 alineatul (2) din Decizia-cadru 2008/909, de Regatul Țărilor de Jos, condițiile care pot determina refuzul Curții de a se pronunța asupra întrebării adresate nu sunt îndeplinite.
- 44 Astfel, este suficient să se arate că aspectul dacă declarația făcută de Republica Polonă produce efecte juridice poate prezenta o importanță în cadrul litigiului principal din moment ce, în conformitate cu articolul 28 alineatul (2) din Decizia-cadru 2008/909, o asemenea declarație obligă celelalte state membre, în relațiile cu Republica Polonă, să continue să aplice, în cazurile stabilite de declarația menționată, instrumentele juridice existente privind transferarea persoanelor condamnate aplicabile înainte de 5 decembrie 2011.
- 45 În ceea ce privește fondul, trebuie subliniat că articolul 28 alineatul (2) din Decizia-cadru 2008/909 derogă de la regimul general consacrat la articolul 28 alineatul (1) din această decizie-cadru și că punerea în aplicare a acestei derogări este, în plus, încredințată în mod unilateral fiecărui stat membru. În consecință, această dispoziție trebuie să primească o interpretare strictă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 ianuarie 2017, van Vemde, C-582/15, EU:C:2017:37, punctul 30).
- 46 Or, reiese din chiar modul de redactare a acestei dispoziții că declarația pe care o prevede trebuie introdusă de statul membru la data adoptării deciziei-cadru menționate. Rezultă că o declarație făcută ulterior acestei date nu respectă condițiile prevăzute în mod expres de legiuitorul Uniunii pentru ca declarația respectivă să producă efecte juridice.
- 47 O asemenea interpretare este susținută de economia generală a Deciziei-cadru 2008/909. Astfel, după cum a arătat domnul avocat general la punctul 47 din concluzii, atunci când legiuitorul Uniunii a intenționat să permită ca o declarație să poată fi făcută, nu numai în momentul adoptării acestei decizii-cadru, ci și ulterior, o asemenea posibilitate a fost prevăzută în mod expres de decizia-cadru menționată, cum o demonstrează articolul 4 alineatul (7) și articolul 7 alineatul (4) din aceasta.
- 48 Mai trebuie arătat că, contrar celor susținute de guvernul neerlandez în observațiile sale scrise, simpla manifestare, de către un stat membru, la data adoptării Deciziei-cadru 2008/909 sau într-o etapă anterioară elaborării acesteia, a intenției sale de a face o declarație în conformitate cu articolul 28 alineatul (2) din această decizie-cadru nu echivalează cu o declarație în sensul dispoziției respective. Astfel, o asemenea declarație, spre deosebire de o simplă declarație de intenție, trebuie să menționeze, fără ambiguitate, data pronunțării hotărârilor judecătorești definitive de condamnare pe care statul membru interesat intenționează să le excepteze de la aplicarea deciziei-cadru menționate.
- 49 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la cea de a doua întrebare că articolul 28 alineatul (2) din Decizia-cadru 2008/909 trebuie interpretat în sensul că o declarație făcută, în temeiul acestei dispoziții, de un stat membru ulterior datei adoptării deciziei-cadru menționate nu poate să producă efecte juridice.

Cu privire la prima întrebare

- 50 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă principiul supremației dreptului Uniunii trebuie interpretat în sensul că impune unei instanțe a unui stat membru să lase neaplicată o dispoziție a dreptului acestui stat incompatibilă cu dispozițiile unei decizii-cadru.
- 51 Reiese din dosarul înaintat Curții că instanța de trimitere ridică, mai exact, problema posibilității de a înlătura aplicarea unor dispoziții naționale pe care le consideră contrare Deciziilor-cadru 2002/584 și 2008/909.

- 52 Pentru a răspunde la această întrebare trebuie amintit, în primul rând, că dreptul Uniunii se caracterizează prin faptul că este izvorât dintr-o sursă independentă, constituită de tratate, prin supremația sa în raport cu dreptul statelor membre, precum și prin efectul direct al unei întregi serii de dispoziții aplicabile statelor membre și resortisanților acestora. Aceste caracteristici esențiale ale dreptului Uniunii au dat naștere unei rețele structurate de principii, de norme și de relații juridice mutual interdependente care leagă, reciproc, Uniunea însăși și statele sale membre, precum și statele membre între ele (a se vedea, printre altele, Avizul 2/13 din 18 decembrie 2014, EU:C:2014:2454, punctele 166 și 167, Hotărârea din 10 decembrie 2018, Wightman și alții, C-621/18, EU:C:2018:999, punctul 45, și Avizul 1/17 din 30 aprilie 2019, EU:C:2019:341, punctul 109).
- 53 Principiul supremației dreptului Uniunii consacră prevalența dreptului Uniunii asupra dreptului statelor membre (Hotărârea din 15 iulie 1964, Costa, 6/64, EU:C:1964:66, p. 1159 și 1160).
- 54 Acest principiu impune, prin urmare, tuturor entităților statelor membre să dea efect deplin diferitelor norme ale Uniunii, întrucât dreptul statelor membre nu poate afecta efectul recunoscut acestor diferite norme pe teritoriul statelor menționate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 februarie 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, punctul 59, și Hotărârea din 4 decembrie 2018, Minister for Justice and Equality și Commissioner of An Garda Síochána, C-378/17, EU:C:2018:979, punctul 39).
- 55 În această privință, trebuie arătat că principiul interpretării conforme a dreptului intern, potrivit căruia instanța națională este obligată, în măsura posibilului, să dea dreptului intern o interpretare conformă cu cerințele dreptului Uniunii, este inerent sistemului tratatelor, în măsura în care permite instanței naționale să asigure, în cadrul competențelor sale, deplina eficacitate a dreptului Uniunii atunci când judecă litigiul cu care este sesizată (Hotărârea din 19 decembrie 2013, Koushkaki, C-84/12, EU:C:2013:862, punctele 75 și 76, Hotărârea din 8 noiembrie 2016, Ognyanov, C-554/14, EU:C:2016:835, punctul 59, și Hotărârea din 29 iunie 2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, punctul 31).
- 56 De asemenea, deplina eficacitate a normelor dreptului Uniunii ar fi împiedicată, iar protecția drepturilor pe care acestea le recunosc ar fi diminuată în cazul în care particularii nu ar avea posibilitatea de a obține repararea prejudiciului atunci când drepturile lor sunt lezate printr-o încălcare a dreptului Uniunii imputabilă unui stat membru (Hotărârea din 19 noiembrie 1991, Francovich și alții, C-6/90 și C-9/90, EU:C:1991:428, punctul 33).
- 57 Din cele ce precedă rezultă că, pentru a asigura efectivitatea ansamblului dispozițiilor dreptului Uniunii, principiul supremației impune, printre altele, instanțelor naționale să dea, în măsura posibilului, dreptului lor național o interpretare conformă cu dreptul Uniunii și să recunoască particularilor posibilitatea de a obține repararea prejudiciului atunci când drepturile lor sunt lezate printr-o încălcare a dreptului Uniunii imputabilă unui stat membru.
- 58 Tot în temeiul principiului supremației, în cazul în care nu poate să procedeze la o interpretare a reglementării naționale care să fie conformă cu cerințele dreptului Uniunii, instanța națională însărcinată cu aplicarea, în cadrul competenței proprii, a dispozițiilor dreptului Uniunii are obligația de a asigura efectul deplin al acestora, lăsând, la nevoie, neaplicată, din oficiu, orice dispoziție contrară a legislației naționale, chiar ulterioară, fără să solicite și fără să aștepte eliminarea prealabilă a acesteia pe cale legislativă sau prin orice alt procedeu constituțional (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 decembrie 2018, Minister for Justice and Equality și Commissioner of An Garda Síochána, C-378/17, EU:C:2018:979, punctul 35, precum și jurisprudența citată).
- 59 În aceste condiții, trebuie să se țină seama și de celelalte caracteristici esențiale ale dreptului Uniunii și, în special, de faptul că numai unele dintre dispozițiile acestui drept au efect direct.

- 60 Principiul supremației dreptului Uniunii nu poate, așadar, să repună în discuție distincția esențială dintre dispozițiile dreptului Uniunii care au efect direct și cele care sunt lipsite de acest efect și nici, prin urmare, să instaureze un regim unic de aplicare a ansamblului dispozițiilor dreptului Uniunii de către instanțele naționale.
- 61 În această privință, este necesar să se sublinieze că orice instanță națională sesizată în cadrul competenței sale are, în calitate de organ al unui stat membru, obligația să lase neaplicată orice dispoziție națională contrară unei dispoziții de drept al Uniunii care are efect direct în litigiul cu care este sesizată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 septembrie 2010, Winner Wetten, C-409/06, EU:C:2010:503, punctul 55 și jurisprudența citată, Hotărârea din 24 ianuarie 2012, Dominguez, C-282/10, EU:C:2012:33, punctul 41, precum și Hotărârea din 6 noiembrie 2018, Bauer și Willmeroth, C-569/16 și C-570/16, EU:C:2018:871, punctul 75).
- 62 În schimb, o dispoziție de drept al Uniunii care este lipsită de efect direct nu poate fi invocată, ca atare, în cadrul unui litigiu care intră sub incidența dreptului Uniunii, pentru a înlătura aplicarea unei dispoziții naționale care i-ar fi contrară.
- 63 Astfel, instanța națională nu este obligată, exclusiv în temeiul dreptului Uniunii, să lase neaplicată o dispoziție a dreptului național incompatibilă cu o dispoziție a Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene care, la fel ca articolul 27 din aceasta, este lipsită de efect direct (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 ianuarie 2014, Association de médiation sociale, C-176/12, EU:C:2014:2, punctele 46-48).
- 64 De asemenea, invocarea unei dispoziții a unei directive care nu este suficient de clară, de precisă și de necondiționată pentru a i se recunoaște un efect direct nu poate conduce, exclusiv în temeiul dreptului Uniunii, la înlăturarea de către o instanță națională a aplicării unei dispoziții naționale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 ianuarie 2012, Dominguez, C-282/10, EU:C:2012:33, punctul 41, Hotărârea din 6 martie 2014, Napoli, C-595/12, EU:C:2014:128, punctul 50, Hotărârea din 25 iunie 2015, Indėlių ir investicijų draudimas și Nemaniūnas C-671/13, EU:C:2015:418, punctul 60, precum și Hotărârea din 16 iulie 2015, Larentia + Minerva și Marenave Schiffahrt, C-108/14 și C-109/14, EU:C:2015:496, punctele 51 și 52).
- 65 În plus, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, o directivă nu poate, prin ea însăși, să creeze obligații în sarcina unui particular și, prin urmare, nu poate fi invocată ca atare împotriva acestuia în fața unei instanțe naționale (a se vedea printre altele Hotărârea din 26 septembrie 1996, Arcaro, C-168/95, EU:C:1996:363, punctul 36 și jurisprudența citată; Hotărârea din 17 iulie 2008, Arcor și alții, C-152/07-C-154/07, EU:C:2008:426, punctul 35, precum și Hotărârea din 22 ianuarie 2019, Cresco Investigation, C-193/17, EU:C:2019:43, punctul 72 și jurisprudența citată).
- 66 Astfel, trebuie amintit că, în temeiul articolului 288 al treilea paragraf TFUE, caracterul obligatoriu al unei directive pe care se întemeiază posibilitatea de a o invoca nu există decât cu privire la „fiecare stat membru destinat” și că Uniunea nu are, în mod general și abstract, competența de a edicta cu efect imediat obligații în sarcina particularilor, decât în cazurile în care i s-a atribuit competența de a adopta regulamente (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 decembrie 2013, Portgás, C-425/12, EU:C:2013:829, punctul 22, și Hotărârea din 22 ianuarie 2019, Cresco Investigation, C-193/17, EU:C:2019:43, punctul 72).
- 67 Rezultă din cele ce precedă că, chiar dacă este clară, precisă și necondiționată, o dispoziție a unei directive nu permite instanței naționale să înlătore o dispoziție a dreptului său intern care îi este contrară, dacă, procedând astfel, ar urma să fie impusă o obligație suplimentară unui particular (a se vedea în acest sens Hotărârea din 3 mai 2005, Berlusconi și alții, C-387/02, C-391/02 și C-403/02, EU:C:2005:270, punctele 72 și 73, Hotărârea din 17 iulie 2008, Arcor și alții, C-152/07-C-154/07,

EU:C:2008:426, punctele 35-44, Hotărârea din 27 februarie 2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, punctele 46 și 47; Hotărârea din 7 august 2018, Smith, C-122/17, EU:C:2018:631, punctul 49, precum și Hotărârea din 22 ianuarie 2019, Cresco Investigation, C-193/17, EU:C:2019:43, punctul 73).

- 68 Astfel cum confirmă jurisprudența amintită la punctele 64-67 din prezenta hotărâre, obligația unei instanțe naționale de a lăsa neaplicată o dispoziție dreptului său intern contrară unei dispoziții a dreptului Uniunii, în cazul în care rezultă din supremația recunoscută acestei din urmă dispoziții, este totuși condiționată de efectul direct al dispoziției respective în litigiul cu care instanța menționată este sesizată. În consecință, instanța națională nu este ținută, exclusiv în temeiul dreptului Uniunii, să lase neaplicată o dispoziție a dreptului său național contrară unei dispoziții a dreptului Uniunii dacă această din urmă dispoziție este lipsită de efect direct.
- 69 Trebuie arătat, în al doilea rând, că atât Decizia-cadru 2002/584, cât și Decizia-cadru 2008/909 sunt lipsite de efect direct. Astfel, aceste decizii-cadru au fost adoptate pe baza fostului al treilea pilon al Uniunii, printre altele în temeiul articolului 34 alineatul (2) litera (b) UE. Or, această dispoziție prevedea, pe de o parte, că deciziile-cadru obligă statele membre în ceea ce privește rezultatul urmărit, lăsând autorităților naționale competența în ceea ce privește forma și mijloacele și, pe de altă parte, că deciziile-cadru nu pot avea efect direct (Hotărârea din 8 noiembrie 2016, Ognyanov, C-554/14, EU:C:2016:835, punctul 56, și Hotărârea din 29 iunie 2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, punctul 26).
- 70 În această privință, trebuie amintit că, potrivit articolului 9 din Protocolul (nr. 36) privind dispozițiile tranzitorii, anexat la tratate, efectele juridice ale actelor instituțiilor, ale organelor, ale oficiilor sau ale agențiilor Uniunii adoptate în temeiul Tratatului UE înainte de intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona continuă să producă efecte juridice atât timp cât aceste acte nu vor fi fost abrogate, anulate sau modificate în temeiul tratatelor. Întrucât Deciziile-cadru 2002/584 și 2008/909 nu au făcut obiectul unei astfel de abrogări, anulări sau modificări, aceasta continuă, așadar, să producă efecte juridice conform articolului 34 alineatul (2) litera (b) UE (Hotărârea din 8 noiembrie 2016, Ognyanov, C-554/14, EU:C:2016:835, punctul 57).
- 71 Întrucât deciziile-cadru menționate sunt lipsite de efect direct în temeiul Tratatului UE însuși, rezultă din cuprinsul punctului 68 din prezenta hotărâre că o instanță a unui stat membru nu are obligația, exclusiv în temeiul dreptului Uniunii, să înlăture aplicarea unei dispoziții a dreptului său național contrară acestor decizii-cadru.
- 72 În al treilea rând, trebuie amintit că, deși deciziile-cadru nu pot avea efect direct, caracterul lor obligatoriu implică totuși pentru autoritățile naționale o obligație de interpretare conformă a dreptului lor național începând cu data expirării termenului de transpunere a acestor decizii-cadru (Hotărârea din 8 noiembrie 2016, Ognyanov, C-554/14, EU:C:2016:835, punctele 58 și 61).
- 73 La aplicarea dreptului intern, aceste autorități sunt obligate, așadar, în măsura posibilului, să interpreteze dispozițiile acestuia în lumina textului și a finalității deciziei-cadru pentru a atinge rezultatul urmărit de aceasta (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 iunie 2005, Pupino, C-105/03, EU:C:2005:386, punctul 43; Hotărârea din 5 septembrie 2012, Lopes Da Silva Jorge, C-42/11, EU:C:2012:517, punctul 54; Hotărârea din 8 noiembrie 2016, Ognyanov, C-554/14, EU:C:2016:835, punctul 59, și Hotărârea din 29 iunie 2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, punctul 31).
- 74 Principiul interpretării conforme a dreptului național cunoaște totuși anumite limite.
- 75 Astfel, principiile generale de drept, în special principiile securității juridice și neretroactivității se opun, printre altele, ca obligația de interpretare conformă să poată conduce la stabilirea sau la agravarea, în temeiul unei decizii-cadru și independent de o lege adoptată pentru punerea în aplicare a acesteia, a

răspunderii penale a celor care au săvârșit o infracțiune (a se vedea, în acest sens, Hotărârea din 8 noiembrie 2016, Ognyanov, C-554/14, EU:C:2016:835, punctele 63 și 64, precum și Hotărârea din 29 iunie 2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, punctul 32).

- 76 De asemenea, principiul interpretării conforme nu poate servi drept temei al unei interpretări *contra legem* a dreptului național (Hotărârea din 29 iunie 2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, punctul 33 și jurisprudența citată). Cu alte cuvinte, obligația de interpretare conformă încetează în cazul în care dreptul național nu poate primi o aplicare astfel încât să conducă la un rezultat compatibil cu cel vizat de decizia-cadru în discuție (Hotărârea din 8 noiembrie 2016, Ognyanov, C-554/14, EU:C:2016:835, punctul 66).
- 77 În aceste condiții, principiul interpretării conforme impune luarea în considerare a ansamblului dreptului intern și aplicarea metodelor de interpretare recunoscute de acesta, pentru a garanta efectivitatea deplină a deciziei-cadru în discuție și pentru a identifica o soluție conformă cu finalitatea urmărită de aceasta (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 septembrie 2012, Lopes Da Silva Jorge, C-42/11, EU:C:2012:517, punctul 56, Hotărârea din 29 iunie 2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, punctul 34, și Hotărârea din 12 februarie 2019, TC, C-492/18 PPU, EU:C:2019:108, punctul 68).
- 78 În acest context, Curtea a statuat deja că obligația unei interpretări conforme le impune instanțelor naționale să modifice, dacă este cazul, o jurisprudență consacrată atunci când aceasta se întemeiază pe o interpretare a dreptului intern incompatibilă cu obiectivele unei decizii-cadru și să lase neaplicată, din oficiu, orice interpretare reținută de o instanță superioară care ar fi obligatorie pentru ea, în temeiul dreptului național, dacă această interpretare nu este compatibilă cu decizia-cadru în discuție (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 aprilie 2016, DI, C-441/14, EU:C:2016:278, punctul 33, precum și Hotărârea din 29 iunie 2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, punctele 35 și 36).
- 79 Prin urmare, o instanță națională nu poate considera în mod valabil că se găsește în imposibilitatea de a da unei dispoziții naționale o interpretare conformă cu dreptul Uniunii pentru simplul motiv că această dispoziție a fost interpretată, în mod constant, într-un sens care nu este compatibil cu dreptul menționat (Hotărârea din 8 noiembrie 2016, Ognyanov, C-554/14, EU:C:2016:835, punctul 69, și Hotărârea din 6 noiembrie 2018, Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, C-684/16, EU:C:2018:874, punctul 60) sau este aplicată într-o asemenea manieră de autoritățile naționale competente.
- 80 În ceea ce privește, în speță, obligația de a da dreptului neerlandez și, mai exact, OLW o interpretare conformă cu Decizia-cadru 2002/584, trebuie să se arate următoarele.
- 81 La punctul 37 din Hotărârea din 29 iunie 2017, Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503), Curtea a constatat că obligația instanței naționale de a asigura efectivitatea deplină a Deciziei-cadru 2002/584 determină obligația Regatului Țărilor de Jos de a executa MEA în discuție în litigiul principal sau, în caz de refuz, obligația de a garanta executarea efectivă a pedepsei pronunțate în Polonia împotriva domnului Popławski.
- 82 Astfel, este necesar să se reamintească faptul că impunitatea persoanei căutate ar fi incompatibilă cu obiectivul urmărit atât de Decizia-cadru 2002/584 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 iunie 2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, punctul 23, și Hotărârea din 13 decembrie 2018, Sut, C-514/17, EU:C:2018:1016, punctul 47) cât și de articolul 3 alineatul (2) TUE, potrivit căruia Uniunea oferă cetățenilor săi un spațiu de libertate, securitate și justiție, fără frontiere interne, în interiorul căruia este asigurată libera circulație a persoanelor, în corelare cu măsuri adecvate în materie, printre altele, de control la frontierele externe, de prevenire a criminalității sau de combatere a acestui fenomen [Hotărârea din 25 iulie 2018, Generalstaatsanwaltschaft (Condiții de detenție în Ungaria), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, punctul 86].

- 83 Curtea a subliniat de asemenea că întrucât obligația vizată la punctul 81 din prezenta hotărâre nu are nicio incidență asupra stabilirii răspunderii penale a domnului Popławski, care rezultă din hotărârea pronunțată la 5 februarie 2007 împotriva lui de Sąd Rejonowy w Poznaniu (Tribunalul Districtual din Poznan), ea nu poate fi considerată *a fortiori* ca determinând o agravare a acestei răspunderi, în sensul punctului 75 din prezenta hotărâre (Hotărârea din 29 iunie 2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, punctul 37).
- 84 Reiese din dosarul prezentat Curții că instanța de trimitere pare să excludă, cu excepția cazului în care recurge la o interpretare *contra legem*, posibilitatea ca OLW să fie aplicată astfel încât MEA în discuție în litigiul principal să fie executat și ca domnul Popławski să fie predat autorităților judiciare poloneze.
- 85 Prin urmare, dacă o interpretare a dreptului național care să conducă la executarea MEA emis împotriva domnului Popławski se dovedește efectiv imposibilă, aspect a cărui verificare revine instanței de trimitere, acesteia din urmă îi mai revine și sarcina să interpreteze reglementarea neerlandeză relevantă și, în special, articolul 6 din OLW, în temeiul căruia ar fi refuzată predarea domnului Popławski către autoritățile poloneze, în măsura posibilului, astfel încât aplicarea acestei reglementări să permită, prin preluarea efectivă în Țările de Jos a pedepsei pronunțate împotriva domnului Popławski, evitarea impunității acestuia și să conducă astfel la o soluție compatibilă cu obiectivul urmărit de Decizia-cadru 2002/584, așa cum a fost acesta amintit la punctul 82 din prezenta hotărâre.
- 86 În această privință, după cum a subliniat Curtea la punctul 23 din Hotărârea din 29 iunie 2017, Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503), nu se poate considera că o reglementare a unui stat membru care, precum articolul 6 din OLW, pune în aplicare motivul de neexecutare facultativă a unui MEA în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate prevăzut la articolul 4 punctul 6 din Decizia-cadru 2002/584, în condițiile în care prevede că autoritățile judiciare ale acestui stat sunt în orice caz ținute să refuze executarea unui MEA în ipoteza în care persoana căutată are reședința în statul membru respectiv, fără ca aceste autorități să dispună de vreo marjă de apreciere și fără ca același stat membru să se angajeze să asigure executarea efectivă a pedepsei privative de libertate pronunțate împotriva acestei persoane căutate, creând astfel un risc de impunitate a persoanei menționate, este conformă cu această decizie-cadru.
- 87 În aceste condiții, trebuie amintit că Curtea, chemată să ofere instanței naționale răspunsuri utile în cadrul unei trimiteri preliminare, poate să aducă precizări destinate să orienteze instanța de trimitere și să îi indice care interpretare a dreptului național ar îndeplini obligația sa de interpretare a acestuia în conformitate cu dreptul Uniunii (Hotărârea din 17 octombrie 2018, Klohn, C-167/17, EU:C:2018:833, punctul 68).
- 88 În speță, în ceea ce privește, mai întâi, obligația impusă de articolul 4 punctul 6 din Decizia-cadru 2002/584 și amintită la punctul 86 din prezenta hotărâre de a asigura, în caz de refuz al executării MEA, preluarea efectivă de către statul membru de executare a pedepsei privative de libertate, trebuie să se arate că această obligație presupune un veritabil angajament al acestui stat de a executa pedeapsa privativă de libertate pronunțată împotriva persoanei căutate, chiar dacă, în orice caz, simpla împrejurare că acest stat se declară „dispus” să asigure executarea pedepsei respective nu poate fi considerată de natură să justifice un asemenea refuz. Rezultă că orice refuz de a executa un MEA trebuie să fie precedat de verificarea, de către autoritatea judiciară de executare, a posibilității de a executa în mod real pedeapsa în conformitate cu dreptul său intern (Hotărârea din 29 iunie 2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, punctul 22).
- 89 Or, reiese din cuprinsul punctului 38 din Hotărârea din 29 iunie 2017, Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503) că, potrivit instanței de trimitere, declarația prin care Openbaar Ministerie (Ministerul Public, Țările de Jos) a informat autoritatea judiciară emitentă că este dispus, în conformitate cu articolul 6 alineatul 3 din OLW, în versiunea aplicabilă până la intrarea în vigoare a WETS, să preia executarea pedepsei în temeiul MEA în discuție în litigiul principal nu poate fi interpretată că

reprezintă un veritabil angajament al Regatului Țărilor de Jos de a executa această pedeapsă, cu excepția cazului în care articolul 4 punctul 6 din Decizia-cadru 2002/584 poate fi considerat un temei juridic convențional în sensul articolului 6 alineatul 3 menționat pentru executarea efectivă a unei astfel de pedepse în Țările de Jos.

- 90 Deși este numai de competența instanței de trimitere să aprecieze dacă dreptul neerlandez poate fi interpretat în sensul că Decizia-cadru 2002/584 este asimilabilă unui astfel de temei juridic convențional, în scopul aplicării articolului 6 alineatul 3 din OLW, în versiunea aplicabilă până la intrarea în vigoare a WETS, Curtea a statuat deja că dreptul Uniunii nu se opune unei asemenea asimilări.
- 91 Astfel, pe de o parte, așa cum rezultă din jurisprudența Curții, potrivit considerentelor (5), (7) și (11) ale Deciziei-cadru 2002/584, precum și articolului 1 alineatele (1) și (2) din aceasta, decizia-cadru respectivă înlocuiește, în relațiile dintre statele membre, toate instrumentele anterioare privind extrădarea, inclusiv convențiile care au existat în această privință între diferitele state membre. În plus, întrucât decizia-cadru menționată coexistă, având în același timp un regim juridic propriu definit de dreptul Uniunii, cu convențiile de extrădare încheiate între diferitele state membre și state terțe, o asimilare a deciziei-cadru 2002/584 cu o astfel de convenție nu pare exclusă *ab initio* [a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 iunie 2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, punctul 41, și Hotărârea din 25 iulie 2018, Minister for Justice and Equality (Deficiențele sistemului judiciar), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punctul 39].
- 92 Pe de altă parte, Curtea a statuat de asemenea că Decizia-cadru 2002/584 nu conține nicio dispoziție care să permită să concluzioneze că s-ar opune ca termenii „o altă convenție aplicabilă”, care figurează la articolul 6 alineatul 3 din OLW, în versiunea aplicabilă până la intrarea în vigoare a WETS, să fie interpretați în sensul că acoperă și articolul 4 punctul 6 din decizia-cadru respectivă, din moment ce o astfel de interpretare ar permite să se garanteze că posibilitatea autorității judiciare de executare de a refuza executarea MEA este exercitată numai cu condiția de a asigura executarea efectivă în Țările de Jos a pedepsei pronunțate împotriva domnului Popławski și de a conduce astfel la o soluție conformă cu finalitatea urmărită de decizia-cadru menționată (Hotărârea din 29 iunie 2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, punctul 42).
- 93 Reiese din cererea de decizie preliminară că instanța de trimitere confirmă faptul că o astfel de asimilare ar permite, potrivit interpretării pe care o dă dreptului neerlandez, să se garanteze că pedeapsa la care a fost condamnat domnul Popławski este efectiv executată în Țările de Jos. Aceasta arată însă că ministrul, chemat să intervină în procedura în discuție în litigiul principal în temeiul articolului 6 alineatul 4 din OLW, consideră că Decizia-cadru 2002/584 nu poate constitui o convenție în sensul articolului 6 alineatul 3 din OLW, în versiunea aplicabilă până la intrarea în vigoare a WETS.
- 94 În această privință, pe de o parte, trebuie amintit că, astfel cum s-a subliniat la punctul 72 din prezenta hotărâre, obligația de a da dreptului național o interpretare conformă cu Decizia-cadru 2002/584 revine tuturor autorităților statelor membre, inclusiv, în speță, ministrului. Acesta din urmă este așadar obligat, la fel ca autoritățile jurisdicționale, să interpreteze dreptul neerlandez, în măsura posibilului, în lumina textului și a finalității acestei decizii-cadru, pentru a permite ca, prin preluarea în Țările de Jos a pedepsei pronunțate împotriva domnului Popławski, efectivitatea Deciziei-cadru 2002/584 să fie menținută, aspect asigurat prin interpretarea articolului 6 alineatul 3 din OLW, în versiunea aplicabilă până la intrarea în vigoare a WETS, amintită la punctul 92 din prezenta hotărâre.
- 95 Pe de altă parte, împrejurarea că o interpretare a legii naționale incompatibile cu dreptul Uniunii ar fi susținută de ministru nu se opune în niciun caz obligației de interpretare conformă care revine instanței de trimitere.

- 96 Acest lucru este valabil cu atât mai mult cu cât Decizia-cadru 2002/584 instituie un mecanism de cooperare între autoritățile judiciare ale statelor membre, iar decizia privind executarea unui MAE trebuie să fie luată de o autoritate judiciară care îndeplinește cerințele inerente unei protecții jurisdicționale efective, din care face parte garanția de independență, astfel încât întreaga procedură prevăzută de această decizie-cadru să se desfășoare sub control judiciar [a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 iulie 2018, Minister for Justice and Equality (Deficiențele sistemului judiciar), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punctul 56]. Rezultă că, întrucât ministrul nu este o autoritate judiciară, în sensul deciziei-cadru menționate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 noiembrie 2016, Kovalkovas, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, punctul 45), decizia privind executarea MEA emis împotriva domnului Popławski nu poate să depindă de interpretarea pe care ministrul o dă articolului 6 alineatul 3 din OLW.
- 97 Prin urmare, instanța de trimitere nu poate considera în mod valabil în cauza principală că se găsește în imposibilitatea de a interpreta articolul 6 alineatul 3 menționat în conformitate cu dreptul Uniunii pentru simplul motiv că dispoziția respectivă a fost interpretată, de ministru, într-un sens care nu este compatibil cu dreptul menționat (a se vedea prin analogie Hotărârea din 8 noiembrie 2016, Ognyanov, C-554/14, EU:C:2016:835, punctul 69).
- 98 Din cele ce precedă rezultă că, în cazul în care instanța de trimitere ajunge la concluzia că Decizia-cadru 2002/584 poate fi asimilată, în conformitate cu metodele de interpretare recunoscute în dreptul neerlandez, unei convenții, în scopul aplicării articolului 6 alineatul 3 din OLW, în versiunea aplicabilă până la intrarea în vigoare a WETS, ea este obligată să aplice această dispoziție, astfel interpretată, în litigiul principal în discuție, fără a ține seama de faptul că ministrul se opune unei asemenea interpretări.
- 99 În ceea ce privește, în continuare, obligația impusă de articolul 4 punctul 6 din Decizia-cadru 2002/584 și amintită la punctul 86 din prezenta hotărâre, de a asigura o marjă de apreciere autorității judiciare de executare în aplicarea motivului de neexecutare facultativă a unui MEA prevăzut de această dispoziție, este necesar să se amintească, mai întâi, că această autoritate trebuie să aibă posibilitatea de a ține seama de obiectivul urmărit de motivul de neexecutare facultativă prevăzut de dispoziția respectivă care, potrivit unei jurisprudențe consacrate a Curții, are ca scop să permită autorității judiciare de executare să acorde o importanță deosebită posibilității de a crește șansele de reinsertie socială ale persoanei căutate după executarea pedepsei la care aceasta din urmă a fost condamnată (Hotărârea din 29 iunie 2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, punctul 21).
- 100 Rezultă că posibilitatea conferită autorității judiciare de executare de a refuza, în temeiul articolului 4 punctul 6 menționat, predarea persoanei căutate nu poate fi pusă în aplicare decât dacă această autoritate, după ce a verificat, pe de o parte, că această persoană rămâne în statul membru de executare, este resortisant sau rezident al acestuia, și, pe de altă parte, că pedeapsa privativă de libertate pronunțată de statul membru emitent împotriva acestei persoane poate fi efectiv executată în statul membru de executare, apreciază că există un interes legitim care să justifice executarea pedepsei aplicate în statul membru emitent pe teritoriul statului membru de executare (Hotărârea din 13 decembrie 2018, Sut, C-514/17, EU:C:2018:1016, punctul 37).
- 101 Prin urmare, revine, cu titlu principal, instanței de trimitere sarcina de a interpreta dreptul său național, în măsura posibilului, în conformitate cu cerința amintită la punctul precedent.
- 102 În orice caz, această instanță ar trebui să rețină o interpretare a dreptului său național care să îi permită să ajungă la o soluție care, în cauza principală, să nu fie contrară obiectivului urmărit de Decizia-cadru 2002/584. Astfel, obligația de interpretare conformă continuă să existe atât timp cât dreptul național poate primi o aplicare de natură să conducă la un rezultat compatibil cu cel vizat de această decizie-cadru (a se vedea în acest sens, Hotărârea din 8 noiembrie 2016, Ognyanov, C-554/14, EU:C:2016:835, punctul 66).

- 103 În această privință, reiese din condițiile care însoțesc aplicarea motivului de neexecutare facultativă a unui MEA prevăzut la articolul 4 punctul 6 din Decizia-cadru 2002/584 că legiuitorul Uniunii a vrut să evite orice risc de impunitate a persoanei căutate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 decembrie 2018, Sut, C-514/17, EU:C:2018:1016, punctul 47), în conformitate cu obiectivul general al deciziei-cadru menționate, astfel cum s-a subliniat la punctul 82 din prezenta hotărâre.
- 104 Or, o interpretare a articolului 6 din OLW în temeiul căreia instanța de trimitere nu poate, în niciun caz, să execute MEA emis împotriva domnului Popławski nu se opune în mod necesar înlăturării oricărui risc de impunitate în privința domnului Popławski și, în consecință, nici finalității urmărite prin decizia-cadru menționată, nici obligației pe care aceasta o impune, în speță Regatului Țărilor de Jos, astfel cum au fost acestea amintite la punctele 81 și 82 din prezenta hotărâre.
- 105 În schimb, a impune, pentru ca interpretarea articolului 6 din OLW să fie considerată conformă cu dreptul Uniunii, ca această dispoziție să acorde o marjă de apreciere instanței de trimitere care să o autorizeze pe aceasta să execute MEA emis împotriva domnului Popławski dacă apreciază că niciun interes legitim nu justifică executarea în Țările de Jos a pedepsei la care acesta a fost condamnat, ar risca, dacă dreptul național nu ar putea fi interpretat în conformitate cu o astfel de cerință, să facă imposibilă, ținând seama de lipsa efectului direct al Deciziei-cadru 2002/584, nu numai predarea domnului Popławski autorităților judiciare poloneze, ci și executarea efectivă a pedepsei sale în Țările de Jos.
- 106 Or, un asemenea rezultat ar consacra impunitatea persoanei căutate și ar fi în contradicție cu finalitatea urmărită de Decizia-cadru 2002/584 și cu obligația pe care o impune în speță Țărilor de Jos, astfel cum au fost amintite la punctele 81 și 82 din prezenta hotărâre.
- 107 În asemenea împrejurări, este necesar să se considere că instanța de trimitere ar reține o interpretare a dreptului neerlandez conformă cu obiectivele urmărite de Decizia-cadru 2002/584 în cazul în care ar interpreta acest drept astfel încât refuzul de a executa MEA în discuție în litigiul principal, emis de Republica Polonă, să fie condiționat de garanția că pedeapsa privativă de libertate la care a fost condamnat domnul Popławski va fi executată efectiv în Țările de Jos, iar aceasta chiar dacă dreptul menționat prevede că acest refuz intervine în mod automat.
- 108 Având în vedere elementele furnizate în decizia de trimitere, o asemenea interpretare conformă a dreptului neerlandez cu articolul 4 punctul 6 din Decizia-cadru 2002/584 pare posibilă și, în consecință, executarea în Țările de Jos a pedepsei privative de libertate la care a fost condamnat domnul Popławski în Polonia pare permisă, aspect a cărui verificare revine însă instanței de trimitere.
- 109 Ținând seama de ceea ce precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare că principiul supremației dreptului Uniunii trebuie interpretat în sensul că nu impune unei instanțe naționale să lase neaplicată o dispoziție a dreptului național incompatibilă cu dispoziții ale unei decizii-cadru, precum deciziile-cadru în discuție în litigiul principal, care continuă să producă efecte juridice în conformitate cu articolul 9 din Protocolul (nr. 36) privind dispozițiile tranzitorii, anexat la tratate, întrucât aceste dispoziții sunt lipsite de efect direct. Autoritățile statelor membre, inclusiv instanțele judecătorești, sunt totuși obligate să efectueze, în măsura posibilului, o interpretare conformă a dreptului lor național care să le permită să asigure un rezultat compatibil cu finalitatea urmărită de decizia-cadru vizată.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 110 Întrucât, în privința părților din litigiile principale, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

- 1) **Articolul 28 alineatul (2) din Decizia-cadru 2008/909/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008 privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce în cazul hotărârilor judecătorești în materie penală care impun pedepse sau măsuri privative de libertate în scopul executării lor în Uniunea Europeană trebuie interpretat în sensul că o declarație făcută, în temeiul acestei dispoziții, de către un stat membru ulterior adoptării acestei decizii-cadru nu poate să producă efecte juridice.**
- 2) **Principiul supremației dreptului Uniunii trebuie interpretat în sensul că nu impune unei instanțe naționale să lase neaplicată o dispoziție a dreptului național incompatibilă cu dispoziții ale unei decizii-cadru, precum deciziile-cadru în discuție în litigiul principal, care continuă să se producă efecte juridice în conformitate cu articolul 9 din Protocolul (nr. 36) privind dispozițiile tranzitorii, anexat la tratate, întrucât aceste dispoziții sunt lipsite de efect direct. Autoritățile statelor membre, inclusiv instanțele judecătorești, sunt totuși obligate să efectueze, în măsura posibilului, o interpretare conformă a dreptului lor național care să le permită să asigure un rezultat compatibil cu finalitatea urmărită de decizia-cadru vizată.**

Semnături